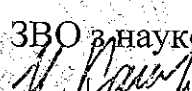


**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою
Кафедра гістології, цитології, ембріології
Відділ науково-медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з наукової роботи
професор  Ігор КАЙДАШЕВ
« 8 » травня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика

для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковими програмами «Медицина», «Стоматологія», «Педіатрія», «Громадське здоров'я», «Біологія»

Галузі знань: **22 – Охорона здоров'я, 09 – Біологія**
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальності: **222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 228 – Педіатрія, 229 – Громадське здоров'я, 091 – Біологія та біохімія**
(шифр і назва спеціальності)

Полтава – 2024

Робоча програма освітнього компонента «**Методологія наукового і патентного пошуку та біоетика**» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковими програмами «Медицина», «Стоматологія», «Педіатрія», «Громадське здоров'я», «Біологія».

«8» травня 2024 року – 59 с.

Розробники:

Мороховець Г. Ю. – к.пед.н., завідувач аспірантурою наукового відділу, викладач кафедри громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою;


Стецук Є. В. – к.мед.н., доцент, доцент кафедри гістології, цитології, ембріології;

Лічман Д. В. – провідний фахівець з патентно-ліцензійної роботи, основ інформатики та комп'ютерної техніки

Робоча програма освітнього компонента «**Методологія наукового і патентного пошуку та біоетика**» затверджена на засіданні вченої ради Університету

Протокол № 8 від «8» травня 2024 року

Учений секретар


(підпис)

(доц. Філатова В. Л.)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Освітній компонент «**Методологія наукового і патентного пошуку та біоетика**» є складовою освітньо-наукових програм підготовки фахівців за третім рівнем вищої освіти «Медицина», «Стоматологія», «Педіатрія», «Громадське здоров'я» за спеціальностями 222 – Медицина, 221 – Стоматологія, 228 – Педіатрія, 229 – Громадське здоров'я, 091 – Біологія та біохімія.

Даний освітній компонент є *нормативним*.

Викладається у 1-2, та 5-6 семестрах 1 та 3 років навчання в аспірантурі в обсязі – 120 год (*4 кредити ECTS*) зокрема: *лекції – 10 год., практичні – 26 год., самостійна робота – 84 год.* У курсі передбачено 3 змістових модулі.

До змістового модуля I включено теми 1-4, змістового модуля II – 5-12, змістового модуля III – 13-25.

Завершується дисципліна – **заліком**.

Зміст освітнього компонента. Освітній компонент «Методологія наукового і патентного пошуку та біоетика» є базовою у підготовці здобувачів третього освітньо-наукового рівня. Освітній компонент складається із лекційних та практичних занять, на яких будуть висвітлені питання організації наукової роботи в Україні, поняття, сутність, методологія організації наукових досліджень у науково-дослідних установах, медичних закладах вищої освіти, знати закони, принципи і правила регулювання професійної поведінки медичних працівників та дослідників, що приляють безпеці використання нових медичних технологій та запобігають нанесенню шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому.

Значна увага приділена доказовій медицині, як сучасній методології у галузі охорони здоров'я, аналізу основних видів клінічних досліджень; особливостям викладу результатів наукових досліджень (статей, монографій, тез та матеріалів конференцій, дисертаційної роботи, звіту про науково-дослідні роботи); інструментам роботи з науковими публікаціями, системі прав

інтелектуальної власності; методиці пошуку патентної інформації та систематизацією результатів пошуку, вмінні проявляти повагу до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства; - ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, а й визначати конкретні шляхи їх розв'язання; - користуватися новими етичними принципами (тобто ноетикою), для запобігання глобальної екологічної кризи, за суттю ноосферної кризи, яка може прийняти катастрофічний та необоротний характер.

Місце освітнього компонента (в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку). Освітній компонент «Методологія наукового і патентного пошуку та біоетика» є базовим у циклі загальнонаукової підготовки третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Зв'язок з іншими компонентами. Місце освітнього компонента визначається його структурно-логічним зв'язком з іншими компонентами, зокрема: медичною інформатикою, біоінформатикою, медичною статистикою, епідеміологією та іншими.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за циклами наведено нижче.

Цикли підготовки в аспірантурі:

1. Оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями:

НК 1 Історія та філософія науки

НК 2 Основи академічної доброчесності та антикорупція

НК 3 Педагогіка та психологія вищої освіти та психологія спілкування

ВК 1 Теорія пізнання у біомедицині

ВК 2 Інтегративна біологія

ВК 3 Історія української державності

2. Цикл мовних освітніх компонент (здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи українською та іноземною мовами):

НК 4 Курс англійської мови наукового спілкування

НК 5 Українська мова професійного спрямування

ВК 4 Корективний курс англійської мови

ВК 5 Англійська мова (прогресивний рівень)

3. Цикл набуття універсальних навичок дослідника:

НК 6 Методологія наукового та патентного пошуку та біоетика

НК 7 Медична статистика та біоінформатика

НК 8 Цифровізація вищої освіти і досліджень у галузі охорони здоров'я

ВК 6 Молекулярна біологія

ВК 7 Клінічна імунологія та алергологія

ВК 8 Основи профілактики і терапії впливу гострого та хронічного стресу на ментальне здоров'я

ВК 9 Клінічна епідеміологія

4. Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки:

НК 9 Трансляційна медицина

НК 10 Практика викладання фахових дисциплін

НК 11 Сучасні методи лабораторних та інструментальних досліджень

Вибіркові компоненти

Мета освітнього компонента – ознайомлення здобувачів з загальними питаннями та сутністю системи інтелектуальної власності, вивчення основних відомостей про закономірності розвитку науки, організацію наукових досліджень у галузі охорони здоров'я; суть методів та методології наукових досліджень, методику підготовки викладу результатів наукових досліджень. Формування знань щодо моральної сторони діяльності людини в медицині та біології; формування знань щодо збереження живими організмами своєї біологічної суті, біологічних якостей, запобігання широкомасштабній втраті біологічної цілісності; формування знань щодо законодавчих документів, що захищають індивідуум, суспільство і людство в цілому від небажаних і згубних наслідків упровадження в практику нових медико-біологічних технологій; виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності; формування вміння оцінювати новітні досягнення біології та медицини з точки зору визначення ступеня їх небезпеки для людини і суспільства сьогодні й у майбутньому.

Завдання освітнього компонента – формування у здобувачів системи науково-теоретичних знань з інтелектуальної власності, визначення та розкриття основних проблем розуміння його понять, категорій та інститутів, напрямів розвитку і вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності за умов ринкової економіки і правової держави, вирішення проблем його застосування в юридичній практиці, виклад їх у навчальному процесі та застосування в сфері медицини; формування знань щодо виконання окремих видів наукової роботи, джерел і пошуку наукової інформації, методів обробки і аналізу емпіричних даних, технології виконання наукового дослідження.

В результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен

знати:

- міжнародну систему правової охорони інтелектуальної власності;
- систему прав інтелектуальної власності;
- документи, які засвідчують авторство і (або) право власності;
- права інтелектуальної власності, які витікають з документа, що засвідчує авторство і (або) право власності;
- обмеження майнових прав інтелектуальної власності;
- об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності;
- структуру різноманітних документів інтелектуальної власності;
- методи експериментальних досліджень;
- поняття та класифікацію наукових досліджень;
- поняття та принципи наукової методології;
- поняття, методологію, фундаментальні принципи, основні терміни доказової медицини, об'єктивні причини формування принципу доказовості в галузі охорони здоров'я;
- основні види клінічних досліджень;
- міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах;
- закони, принципи і правила регулювання професійної поведінки медичних працівників та дослідників, що приймають безпеці використання нових

медичних технологій та запобігають нанесенню шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому;

ВМІТИ:

- виявляти об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності;
- визначати обмеження майнових прав інтелектуальної власності;
- проводити системний аналіз документів, які засвідчують авторство або право власності, а також які регулюють відносини, пов'язані з об'єктами права інтелектуальної власності, що створені у зв'язку з виконанням службового завдання;
- володіти методикою пошуку патентної інформації та систематизацією результатів пошуку;
- володіти засобами наукової комунікації;
- володіти технологіями викладу результатів наукового дослідження;
- володіти інструментами наукового пошуку;
- уміти працювати з базами Google Scholar, PubMed, програмами і системами ORCID, Mendeley;
- уміти знаходити та обраховувати індекси цитувань наукових публікацій;
- володіти технологіями підготовки матеріалів до публікації та пошуком журналів у міжнародних базах даних;
- проявляти повагу до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства;
- ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, а й визначати конкретні шляхи їх розв'язання;
- користуватися новими етичними принципами (тобто нооетикою), для запобігання глобальної екологічної кризи, за суттю ноосферної кризи, яка може прийняти катастрофічний та необоротний характер.

Контроль знань і розподіл балів, які отримують здобувачі ступеня доктора філософії

Контроль знань і розподіл балів, які отримують здобувачі ступеня доктора філософії.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Обов'язковим для заліку є виконання індивідуальної самостійної роботи.

Оцінювання за формами контролю:

Модуль I			Модуль II		Модуль III	
	<i>Min</i> (балів)	<i>Max</i> (балів)	<i>Min</i> (балів)	<i>Max</i> (балів)	<i>Min</i> (балів)	<i>Max</i> (балів)
Поточний контроль та індивідуальна самостійна робота	41	67	41	67	40	66
Загалом	<i>Min</i> (балів)			<i>Max</i> (балів)		
	122			200		

Для здобувачів ступеня доктора філософії, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 122 бали, для одержання іспиту обов'язково перескладання поточного контролю та /або індивідуальної самостійної роботи.

При цьому, кількість балів:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою

При цьому, кількість балів:

0-79 відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;

80-118 відповідає оцінці «незадовільно»;

122-128 відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);

130-138 відповідає оцінці «задовільно»;

140-158 відповідає оцінці «добре»;

160-178 відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);

180-200 відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності:

За 200 – бальною шкалою		За чотирибальною шкалою	
A	180-200	5	відмінно
B	160-178	4	добре
C	140-158		
D	130-138	3	задовільно
E	122-128		
F _x	80-118	2	не задовільно
F	0-79	2	не задовільно (без права перездачі)

**СТРУКТУРА ОСІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		лекції	прак тичні	С/Р
<i>Змістовий модуль 1 (42 год.)</i>				
<i>МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПОШУКУ</i>				
1	Тема 1. Організація науково-дослідної роботи в Україні. Методологія наукового дослідження	2	2	8
2	ТЕМА 2. Доказова медицина як сучасна методологія в галузі охорони здоров'я	-	2	6
3	ТЕМА 3. Види та особливості викладу результатів наукових досліджень.	-	2	6
4	ТЕМА 4. Світові бази даних. Інструменти роботи з науковими публікаціями.	2	4	8
УСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 1		4	10	28
<i>Змістовий модуль 2 (40 год.)</i>				
<i>МЕТОДОЛОГІЯ ПАТЕНТНОГО ПОШУКУ</i>				
5	ТЕМА 5. Історична сторона інтелектуальної творчості	2	-	-
6	ТЕМА 6. Поняття про власність	-	-	2
7	ТЕМА 7. Поняття про інтелектуальну власність	-	-	2
8	ТЕМА 8. Авторське право та суміжні права	2	2	2
9	ТЕМА 9. Промислова власність	-	-	2
10	ТЕМА 10. Правове регулюванн об'єктів авторського та суміжних прав	-	2	2
11	ТЕМА 11. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності	-	2	2
12	ТЕМА 12. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності	-	2	2
УСЬОГО ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 2		4	8	28
<i>Змістовий модуль 3 (38 год.)</i>				
<i>БІОЕТИКА</i>				
13	Тема 13. Біоетика як філософська галузь медицини. Визначення, предмет, мета, завдання, теоретичні основи та історія розвитку. Теорії та методи біоетики	-	-	2
14	Тема 14. Виховання поваги до здорового способу життя. Філософське, біологічне й етичне визначення поняття «здоров'я». Визначення здоров'я за ВООЗ. Здоровий спосіб життя як умова його тривалості, фізичного та духовного	-	-	2

	розвитку			
15	Тема 15. Біоетична оцінка статусу плода та початку життя, конфліктів між магір'ю та плодом. Медико-етичні, соціальні та правові проблеми репродукції людини і нових репродуктивних технологій. Біоетичні проблеми планування сім'ї (контрацепція та природні методи планування сім'ї)	-	2	2
16	Тема 16. Права людини як джерело біоетичних принципів та критеріїв поведінки. Вартість життя та здоров'я людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті	-	2	2
17	Тема 17. Біоетичні аспекти трансплантології, трансфузіології крові. Донорство, взяття та дарування органів	-	2	2
18	Тема 18. Біоетичні проблеми болю, страждання, реабілітації та еутаназії. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Визначення та критерії смерті середовища на людину. Біоетичні аспекти агротехнологій	-	2	2
19	Тема 19. Біоетичні, правові й соціальні проблеми медичної генетики, генної інженерії та генної терапії, генетичних репродуктивних технологій модифікацій природи людини і тварин. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин	-	-	2
20	Тема 20. Соціальна етика медицини. Соціальна транскультуральної етики і соціоетичні зобов'язання	-	-	2
21	Тема 21. Взаємини між медичними співробітниками, пацієнтом та його родиною. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом. Принципи правдивості, інформованої згоди, конфіденційності (лікарська таємниця)	-	-	2
22	Тема 22. Біоетичні проблеми біопсихосоціальної медицини, психології та психіатрії	-	-	2
23	Тема 23. Біоетика: предмет, мета і задачі в системі охорони здоров'я. Історія професійної медичної етики, ноетики Біоетика і становлення національної системи охорони здоров'я в Україні	2	-	-
24	Тема 24. Права людини як джерело біоетичних принципів та критеріїв поведінки. Вартість життя та здоров'я людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті. Міжнародні документи з питань біоетики та прав людини	-	-	4
25	Тема 25. Біоетика медико-біологічних експериментів доказової медицини. Біоетичні комітети, історія створення, методи організації, моделі, права та обов'язки, перспективи діяльності	-	-	4
	ВСЬОГО	2	8	28

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПОШУКУ

ТЕМА 1. Організація науково-дослідної роботи в Україні. Методологія наукового дослідження (12 год.)

Лекція 1. Поняття наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Організаційна структура науки. Національна система вищої освіти. Освітні програми та присвоєні ступені вищої освіти. Поняття про методи і методологію дослідження (2 год.)

Класифікація наукових досліджень.

Класифікація медичних наукових досліджень.

Організаційна структура науки.

Структура і повноваження НАН України.

Національна система вищої освіти України.

Освітні програми. Ступені вищої освіти. Національна рамка кваліфікацій. Стандарт вищої освіти.

Поняття про методи дослідження.

Поняття та принципи наукової методології.

Етапи наукового дослідження.

Контрольні запитання та завдання:

1. Як класифікують наукові дослідження за джерелами фінансування? За тривалістю виконання?
2. Якими нормативними документами регулюється виконання держбюджетних наукових досліджень?
3. Чим зумовлена необхідність виконання фундаментальних наукових досліджень?
4. На які основні напрямки поділяють медичні наукові дослідження?
5. Які органи здійснюють управління розвитком науки на державному рівні?
6. Яка сфера повноважень у регулюванні і управлінні науковою діяльністю Національної академії наук України.
7. Які функції виконує НАН України у системі наукової діяльності держави?
8. Яка принципова відмінність між університетами та інститутами, академіями?
9. Які особливості здобуття освітнього ступеня магістра медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямування?
10. Які вимоги існують до вступу на здобуття освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти?
11. Яка мета запровадження Національної рамки кваліфікацій?
12. Поясніть відмінності між методом та методологією наукового дослідження.

13. Поясніть особливості універсальних методів наукового дослідження.

14. Охарактеризуйте загальні етапи проведення наукового дослідження.

Практичне заняття (2 год.):

1.1. *Поняття наукового дослідження. Об'єкт, предмет та принципи наукового дослідження.*

1.2. *Класифікація наукових досліджень за тривалістю виконання та стадіями.*

1.3. *Класифікація наукових досліджень за сферою використання.*

1.4. *Законодавче забезпечення наукової діяльності.*

1.5. *Класифікація медичних наукових досліджень.*

Самостійна робота (8 год.):

Організаційна структура науки.

Структура НАН України і її повноваження у сфері наукової діяльності.

Національна система вищої освіти України.

Освітні програми та присвоєні ступені вищої освіти.

Поняття про методи і методологію дослідження.

Класифікація методів наукового дослідження.

Вибір методів дослідження залежно від рівнів наукового дослідження.

Етапи наукового дослідження.

Дизайн наукового дослідження.

Державна реєстрація та облік відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій.

Рекомендована література:

1. Мороховець Г.Ю. Методологія наукового пошуку. Вступний курс: навч. посіб. / Г.Ю. Мороховець, Ю.В. Лисанець, І.П. Кайдашев. – Полтава: 2023. – 229 с.

2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

4. Конституція України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

6. Wang DC, Wang X. Discovery in clinical and translational medicine. Clin Transl Med. 2021 Oct;11(10):e568. doi: 10.1002/ctm2.568. PMID: 34709762; PMCID: PMC8521278.

7. National Center for Advancing Translational Sciences [Електронний ресурс]. Bethesda, MD, USA: NCATS; Translational: <https://ncats.nih.gov/translation/spectrum>.

8. Trochim W, Kane C, Graham MJ, Pincus HA. Evaluating translational research: a process marker model. Clin Transl Sci. 2011; 4 (3): 153–62.

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

10. Закон України «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>

11. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2013 р. № 300 «Про затвердження Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npras/246289470>

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 2013 р. № 351 «Про затвердження Порядку здійснення контролю за виплатою винагороди авторам технологій та/або їх складових» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-2013-%D0%BF#Text>

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1030 «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2019-%D0%BF#Text>

15. Наказ МОН 13.03.2014 № 221 «Про затвердження форм надання та узагальнення відомостей про напрями використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету, і виплату винагороди авторам таких технологій та особам, які здійснюють їх трансфер» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0376-14#Text>

16. Наказ МОН від 28.12.2020 № 1558 «Про затвердження порядку подання та узагальнення відомостей про вплив діяльності у сфері трансферу технологій на фінансовий стан підприємств, установ та організацій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0263-21#Text>

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.04.2013 р. № 300 «Про затвердження Порядку і напрямів використання коштів, одержаних у результаті трансферу технологій, створених за рахунок коштів державного бюджету» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300-2013-%D0%BF#Text>

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.10. 2017 р. № 980 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2017-2021 роки» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980-2017-%D0%BF#Text>

19. Порядок формування тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1084 від 11 січня 2018 року [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2018-%D0%BF#Text>

20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.10.2008 р. № 977 «Про затвердження Порядку державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-09#Text>

21. Закон України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>

22. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.09.2012 р. № 751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2001-12#Text>

23. Worboys M, Timmermann C, Toon E. Before translational medicine: laboratory-clinic relations. *Hist Philos Life Sci.* 2021 Mar 29;43(2):48. doi: 10.1007/s40656-021-00379-6.

24. Edelman ER, FitzGerald GA. A decade of Science Translational Medicine. *Sci Transl Med.* 2019 Apr 24;11(489):eaax4327. doi: 10.1126/scitranslmed.aax4327.

25. Grassi B, Porcelli S, Marzorati M. Translational Medicine: Exercise Physiology Applied to Metabolic Myopathies. *Med Sci Sports Exerc.* 2019 Nov;51(11):2183-2192. doi: 10.1249/MSS.0000000000002056. PMID: 31634290.

26. Schwaiger M. Science translational medicine issue. *Q J Nucl Med Mol Imaging.* 2016 Sep;60(3):183-4. PMID: 27463888.

27. National Center for Advancing Translational Sciences [Електронний ресурс]. Bethesda, MD, USA: NCATS; Translational: <https://ncats.nih.gov/translation/spectrum>.

ТЕМА 2. Доказова медицина як сучасна методологія в галузі охорони здоров'я (10 год.)

Практичне заняття (2 год.):

1.1. Доказова медицина: поняття, методологія, фундаментальні принципи, основні терміни доказової медицини, об'єктивні причини формування принципу доказовості в галузі охорони здоров'я.

- 1.2. Міжнародний досвід застосування доказової медицини.
- 1.3. Напрямки медичної науки, що сформувалися в процесі розвитку технологій доказової медицини.
- 1.4. Місце технологій доказової медицини в прийнятті клінічного рішення лікаря.
- 1.5. Основні види клінічних досліджень.

Завдання для самостійної роботи (6 год.):

Доказова медицина: поняття, методологія, фундаментальні принципи, основні терміни доказової медицини, об'єктивні причини формування принципу доказовості в галузі охорони здоров'я. Міжнародний досвід застосування доказової медицини. Основні види клінічних досліджень

Механізм розробки клінічних рекомендацій.

Міжнародні джерела клінічних настанов.

Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги.

Рівні доказів. Шкала градації доказів і сили рекомендацій.

Регламент клінічних досліджень.

Міжнародні журнали з доказової медицини.

Міжнародна Кокранівська Співпраця.

Інформаційні ресурси системи охорони здоров'я України.

Напрямки медичної науки, що сформувалися в процесі розвитку технологій доказової медицини. Персоніфікована медицина. Трансляційна медицина.

Рекомендована література:

1. Мороховець Г.Ю. Методологія наукового пошуку. Вступний курс: навч. посіб. / Г.Ю. Мороховець, Ю.В. Лисанець, І.П. Кайдашев. – Полтава: 2023. – 229 с.
2. Shynkevych VI, Kolomiets SV, Kaidashev IP. Effects of L-arginine and L-ornithine supplementations on the treatment of chronic periodontitis: A preliminary randomized short-term clinical trial. Heliyon 2021;7(11).
3. Kaidashev I, Morokhovets H, Rodinkova V, DuBuske L, Bousquet J. Assessment of Google Trends terms reporting allergies and the grass pollen season in Ukraine. World Allergy Organ J 2020;13(10).
4. Kaidashev I, Morokhovets H, Rodinkova V, Bousquet J. Patterns in Google Trends Terms Reporting Rhinitis and Ragweed Pollen Season in Ukraine. Int Arch Allergy Immunol 2019;178(4):363-369.
5. Choice of control group and related issues in clinical trails. International Conference on Harmonization; London UK. 2000. adopted by CPMP July 2000 (CPMP/ICH/363/96).
6. Good Clinical Practice. International Conference on Harmonization; London UK. 1996. adopted by CPMP July 1996 (CPMP/ICH/135/95).

7. Statistical Principles for Clinical Trials. International Conference on Harmonization; London UK. 1998. adopted by CPMP July 1998 (CPMP/ICH/363/96).

8. Blettner M, Heuer C, Razum O. Critical reading of epidemiological papers. A guide. *Eur J Public Health*. 2001;11:97–101.

9. Juni P, Altman DG, Egger M. Systematic reviews in health care: assessing the quality of controlled clinical trials. *BMJ*. 2001;323:42–46.

10. Begg C, Cho M, Eastwood S, et al. Improving the quality of reporting of randomized controlled trials. The CONSORT statement. *JAMA*. 1996;276:637–639.

11. Toh TS, Dondelinger F, Wang D. Looking beyond the hype: Applied AI and machine learning in translational medicine. *EBioMedicine*. 2019 Sep;47:607-615. doi: 10.1016/j.ebiom.2019.08.027. Epub 2019 Aug 26.

12. Wang X, Fan J. Spatiotemporal molecular medicine: A new era of clinical and translational medicine. *Clin Transl Med*. 2021 Jan;11(1):e294. doi: 10.1002/ctm2.294

13. Sarkar IN. Biomedical informatics and translational medicine. *J Transl Med*. 2010 Feb 26;8:22. doi: 10.1186/1479-5876-8-22.

14. Mirzayi C, Renson A; Genomic Standards Consortium; Massive Analysis and Quality Control Society, Zohra F, Elsafoury S, Geistlinger L, Kasselmann LJ, Eckenrode K, van de Wijgert J, Loughman A, Marques FZ, MacIntyre DA, Arumugam M, Azhar R, Beghini F, Bergstrom K, Bhatt A, Bisanz JE, Braun J, Bravo HC, Buck GA, Bushman F, Casero D, Clarke G, Collado MC, Cotter PD, Cryan JF, Demmer RT, Devkota S, Elinav E, Escobar JS, Fettweis J, Finn RD, Fodor AA, Forslund S, Franke A, Furlanello C, Gilbert J, Grice E, Haibe-Kains B, Handley S, Herd P, Holmes S, Jacobs JP, Karstens L, Knight R, Knights D, Koren O, Kwon DS, Langille M, Lindsay B, McGovern D, McHardy AC, McWeeney S, Mueller NT, Nezi L, Olm M, Palm N, Pasolli E, Raes J, Redinbo MR, Rühlemann M, Balfour Sartor R, Schloss PD, Schriml L, Segal E, Shardell M, Sharpton T, Smirnova E, Sokol H, Sonnenburg JL, Srinivasan S, Thingholm LB, Turnbaugh PJ, Upadhyay V, Walls RL, Wilmes P, Yamada T, Zeller G, Zhang M, Zhao N, Zhao L, Bao W, Culhane A, Devanarayan V, Dopazo J, Fan X, Fischer M, Jones W, Kusko R, Mason CE, Mercer TR, Sansone SA, Scherer A, Shi L, Thakkar S, Tong W, Wolfinger R, Hunter C, Segata N, Huttenhower C, Dowd JB, Jones HE, Waldron L. Reporting guidelines for human microbiome research: the STORMS checklist. *Nat Med*. 2021 Nov;27(11):1885-1892. doi: 10.1038/s41591-021-01552-x. Epub 2021 Nov 17.

15. Holgate ST. Accelerating the transition of clinical science to translational medicine. *Clin Sci (Lond)*. 2021 Oct 29;135(20):2423-2428. doi: 10.1042/CS20210846.

16. Tatonetti NP. Translational medicine in the Age of Big Data. *Brief Bioinform*. 2019 Mar 22;20(2):457-462. doi: 10.1093/bib/bbx116.

17. Terranova N, Venkatakrishnan K, Benincosa LJ. Application of Machine Learning in Translational Medicine: Current Status and Future Opportunities. *AAPS J*. 2021 May 18;23(4):74. doi: 10.1208/s12248-021-00593-x.

18. Lin Y, Jiang L, He Q, Yuan M, Cao J. Progress and perspective of organoid technology in cancer-related translational medicine. *Biomed Pharmacother.* 2022 May;149:112869. doi: 10.1016/j.biopha.2022.112869.

19. Lamb JA, Curtin JA. Translational Medicine: Insights from Interdisciplinary Graduate Research Training. *Trends Biotechnol.* 2019 Mar;37(3):227-230. doi: 10.1016/j.tibtech.2018.12.003. Epub 2018 Dec 31.

20. Luz PLD, Laurindo FRM. Translational Medicine and Implementation Science: How to Transform What We Know Into What We Do. *Arq Bras Cardiol.* 2022 Aug;119(2):342-345. English, Portuguese. doi: 10.36660/abc.20211029.

21. Chang HT, Akutsu T, Ray O, Draghici S, Pai TW. Intelligent Informatics in Translational Medicine 2016. *Biomed Res Int.* 2017;2017:1572730. doi: 10.1155/2017/1572730. Epub 2017 Feb 28. PMID: 28337442; PMCID: PMC5350342.

22. Heath JR. Nanotechnologies for biomedical science and translational medicine. *Proc Natl Acad Sci U S A.* 2015 Nov 24;112(47):14436-43. doi: 10.1073/pnas.1515202112.

23. Wehling M. Translational medicine: science or wishful thinking? *J Transl Med.* 2008 Jun 17;6:31. doi: 10.1186/1479-5876-6-31.

24. Wang X, Wang E, Marincola FM. Translational Medicine is developing in China: a new venue for collaboration. *J Transl Med.* 2011 Jan 4;9:3. doi: 10.1186/1479-5876-9-3.

25. <https://imperialbrc.nihr.ac.uk/facilities/institute-of-translational-medicine-therapeutics/>

26. <https://clinicaltrials.gov/>

27. <http://www.itmat.upenn.edu/welcome.shtml>

28. http://www.helsinki.fi/transmed/research/key_research_areas.html

29. <https://www.sanger.ac.uk/about/>

30. www.ncbi.nlm.nih.gov/genome/guide/human/

31. www.ensembl.org/Homo_sapiens/

32. www.ncbi.nlm.nih.gov/SNP/

33. <http://snp.ims.u-tokyo.ac.jp/>

34. www.ncbi.nlm.nih.gov/geo/

35. www.genome.jp/kegg/

36. <http://transfac.bioinf.med.uni-goettingen.de/>

37. <https://www.clinicaltrials.gov/>

38. <https://www.umin.ac.jp/ctr/>

39. <https://www.clinicaltrialsregister.eu/>

40. <https://www.anzctr.org.au/>

41. <https://clinicaltrials.dec.gov.ua/>

ТЕМА 3. Види та особливості викладу результатів наукових досліджень (8 год.)

Практичне заняття (2 год.):

- 1.1. *Зміст та особливості викладу монографії.*
- 1.2. *Зміст та особливості викладу наукової статті. Формат «IMRAD».*
- 1.3. *Зміст та особливості викладу звіту про НДР.*
- 1.4. *Зміст та особливості викладу дисертації.*
- 1.5. *Зміст та особливості викладу анотації, реферату, автореферату.*
- 1.6. *Зміст та особливості викладу доповідей, тез і матеріалів доповідей.*
- 1.7. *Зміст та особливості викладу рецензії, відзиву.*
- 1.8. *Впровадження результатів наукової та інноваційної діяльності.*
- 1.9. *Економічний, соціальний ефект медичної технології.*
- 1.10. *Акт впровадження медичної технології.*
- 1.11. *Наукове повідомлення.*

Завдання для самостійної роботи (6 год.):

Види викладу наукових результатів. Послідовність викладу наукових результатів. Особливості викладу результатів наукового дослідження.

Принципи і особливості процесу подвійного сліпого рецензування (double-blind review process) публікації.

Бізнес-моделі наукових видань.

Державна реєстрація авторського права на науковий твір.

Зміст та особливості викладу результатів інноваційної діяльності. Державна реєстрація технології.

Рекомендована література:

1. *Мороховець Г.Ю. Методологія наукового пошуку. Вступний курс: навч. посіб. / Г.Ю. Мороховець, Ю.В. Лисанець, І.П. Кайдашев. – Полтава: 2023. – 229 с.*

ТЕМА 4. Світові бази даних. Інструменти роботи з науковими публікаціями (15 год.)

Лекція 4. Світові бази даних. Інструменти роботи з науковими публікаціями (2 год.)

Робота з наукометричними базами Scopus, Web of Science. Використання бібліографічного менеджера Mendeley для оформлення наукових досліджень. Робота з ORCID. Пошук журналів у міжнародних базах.

Практичне заняття (2 год.):

- 1.1. *Робота з базою PubMed, базами Scopus і Web of Science.*

- 1.2. Індокси цитувань: сутність, види.
- 1.3. Робота з ресурсом SCImago.
- 1.4. Використання бібліографічного менеджера Mendeley для оформлення наукових досліджень.
- 1.5. Робота із системою ORCID.

Практичне заняття (2 год.):

- 1.1. Підготовка матеріалів до публікації. Пошук журналів у міжнародних базах.
- 1.2. Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах.
- 1.3. Підготовка матеріалів до публікації. Пошук журналів у міжнародних базах. «Хижацькі» видання.
- 1.4. Цифрові ідентифікатори видань.

Завдання для самостійної роботи (8 год.):

Робота з ресурсами DOAJ, Recite, Howcanishareit.

Рекомендована література:

1. Мороховець Г.Ю. Методологія наукового пошуку. Вступний курс: навч. посіб. / Г.Ю. Мороховець, Ю.В. Лисанець, І.П. Кайдашев. – Полтава: 2023. – 229 с.
2. Guerrero-Alcedo JM, Espina-Romero LC, Palacios Garay JP, Jaimes Alvarez FR. Psychological capital in university students: analysis of scientific activity in the scopus database. Heliyon. 2022 Nov 25;8(11):e11849. doi: 10.1016/j.heliyon.2022.e11849.
3. Almas K, Ahmad S, Ur Rehman S, Ahmad S, Aljofi F, Siddiqi A. Mapping out the scientific literature on extraction and socket preservation: A Scopus based analysis (1968-2020). Saudi Dent J. 2022 Dec;34(8):681-688. doi: 10.1016/j.sdentj.2022.09.003.
4. Park SY. Journal of Yeungnam Medical Science is now indexed in Scopus, a great step closer to a journal's goal. J Yeungnam Med Sci. 2023 Apr;40(2):113-114. doi: 10.12701/jyms.2023.00269. .
5. Achury-Saldaña DM, Castañeda-Rodriguez LA, Perianes-Rodriguez A. Differences in scientific collaboration and their effects on research influence: A quantitative analysis of nursing publications in Latin America (Scopus, 2005-2020). Heliyon. 2022 Oct 13;8(10):e11047. doi: 10.1016/j.heliyon.2022.e11047.
6. Vasan V, Hannah TC, Downes M, Li T, Ali M, Schupper A, Carr M, Kalagara R, Asfaw Z, Quinones A, Hrabarchuk E, McCarthy L, Li AY, Ghatan S, Choudhri TF. The Effect of Multiple Scopus Profiles on the Perceived Academic Productivity of Neurosurgeons in the United States. World Neurosurg. 2023 Mar;171:e500-e505. doi: 10.1016/j.wneu.2022.12.056.
7. Hope DL, Grant GD, Rogers GD, King MA. Optimising database searching in pharmacy education. Int J Pharm Pract. 2022 Dec 31;30(6):580-582. doi: 10.1093/ijpp/riac078.

8. Nichols JJ, Morgan PB, Jones LW, Efron N. Bibliometric Analysis of Ophthalmic Journals. *JAMA Ophthalmol.* 2023 Jun 1:e232062. doi: 10.1001/jamaophthalmol.2023.2062.
9. Kocyigit BF, Akyol A, Gulov MK, Yessirkepov M. Comparative Analysis of Central Asian Publication Activity Using SCImago Journal & Country Rank Data in 1996-2021. *J Korean Med Sci.* 2023 Apr 10;38(14):e104. doi: 10.3346/jkms.2023.38.e104.
10. Kurian N, Gandhi N, Daniel AY, Varghese KG, Dhawan K, Mathew JE, Kaur P. A 10-year (2010 to 2019) scientometric analysis of prosthodontic journals based on SCImago Journal and Country Rank indicators. *J Prosthet Dent.* 2023 Jun;129(6):913-919. doi: 10.1016/j.prosdent.2021.06.003.
11. Mondal H, Mondal S. A Brief Review on Article-, Author-, and Journal-Level Scientometric Indices. *Indian Dermatol Online J.* 2022 Sep 5;13(5):578-584. doi: 10.4103/idoj.idoj_729_21.
12. He T, Ao J, Duan C, Yan R, Li X, Liu L, Zhang J, Li X. Bibliometric and visual analysis of nephrotoxicity research worldwide. *Front Pharmacol.* 2022 Sep 14; 13:940791. doi: 10.3389/fphar.2022.940791.
13. V.P. Guerrero-Bote, F. Moya-Anegón *Journal of Informetrics.* 2012; 6: 674–688
14. Walton MK, Powers JH 3rd, Hobart J, Patrick D, Marquis P, Vamvakas S, Isaac M, Molsen E, Cano S, Burke LB; International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research Task Force for Clinical Outcomes Assessment. Clinical Outcome Assessments: Conceptual Foundation-Report of the ISPOR Clinical Outcomes Assessment – Emerging Good Practices for Outcomes Research Task Force. *Value Health.* 2015 Sep; 18(6): 741-52. doi: 10.1016/j.jval.2015.08.006.
15. How to load PATSTAT data into your database [Електронний ресурс] – Режим доступу : [https://link.epo.org/web/how to load patstat data v1.15 en.pdf](https://link.epo.org/web/how%20to%20load%20patstat%20data%20v1.15%20en.pdf)
16. Тихонкова І. Автори та цитування [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=duUvurwI3aQ&t=1s>
17. Тихонкова І. «Як опублікуватися у виданні, що індексується Web of Science» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=h3VeNIFiHAg&t=3207s>
18. Bar-Ilan J. Which h-index? – A comparison of WoS, Scopus and Google Scholar. *Scientometric.* 2008; 74(2): 257–271.
19. Bergstrom C. Eigenfactor: Measuring the value and prestige of scholarly journals. *College & Research Libraries News.* 2007; 68(5): 314–316.
20. Bollen J., Rodriguez, M. A., & van de Sompel, H. Journal status. *Scientometrics.* 2006; 69(3): 669–687.
21. Bonacich P. Power and centrality: A family of measures. *American Journal of Sociolog.* 1987; 92(5): 1170–1182.
22. Brooks TA. Private acts and public objects: An investigation of citer motivations. *Journal of the American Society for Information Science.* 1985; 36(4): 223–229.

23. Garfield E. The history and meaning of the journal impact factor. *Journal of the American Medical Association*. 2006; 295(1): 90–93.
24. González-Pereira B, Guerrero-Bote VP, Moya-Anegón FA. New approach to the metric of journals scientific prestige: The SJR indicator. *Journal of Informetrics*. 2010; 4(3): 379–391. <http://dx.doi.org/10.1016/j.joi.2010.03.002>
25. Guerrero-Bote VP, Zapico-Alonso F, Espinosa-Calvo ME, Gómez-Crisóstomo R, Moya-Anegón F. The iceberg hypothesis: Import–export of knowledge between scientific subject categories. *Scientometrics*. 2007; 71(3): 423–441.
26. Jacso P. Péter's digital reference shelf. Scopus. Hybrid clustering for validation and improvement of subject-classification schemes. *Information Processing and Management* 2010; 45: 683–702.
27. Kostoff RN. The principles and practices of peer review. *Science and Engineering Ethics*. 1997; 3: 19–34.
28. Laguardia C. E-views and reviews: Scopus vs. Web of Science. *Library Journal*. 2005; 15.
29. Lancho-Barrantes BS, Guerrero-Bote VP, Moya-Anegón F. The iceberg hypothesis revisited. *Scientometrics*. 2010; 85(2): 443–461.
30. Lancho-Barrantes BS, Guerrero-Bote VP, Moya-Anegón F. What lies behind the averages and significance of citation indicators in different disciplines? *Journal of Information Science*. 2010; 36(3): 371–382.
31. Leydesdorff L, Moya-Anegón F, & Guerrero-Bote VP. Journal maps on the basis of Scopus data: A comparison with the Journal Citation Reports of the ISI. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2010; 61(2): 352–369.
32. Lundberg J. Lifting the crown – Citation z-score. *Journal of Informetrics*. 2007; 1: 145–154.
33. Marshakova IV. System of document connection based on references. *Nauchno-Tekhnicheskaya Informatsiya, Series II*, 6, 3–8. McCain, K. W. (1991). Mapping economics through the journal literature: An experiment in journal cocitation analysis. *Journal of the American Society for Information Science*. 1973; 42(4): 290–296. [http://dx.doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199105\)42:43.0.CO;2-9](http://dx.doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199105)42:43.0.CO;2-9)
34. Moed HF. Citation analysis in research evaluation. Dordrecht: Springer., p. 346. Moed, H. F. Measuring contextual citation impact of scientific journals. *Journal of Informetrics*. 2005; 4(3): 265–277.
35. Moya-Anegón F, Vargas-Quesada B, Herrero-Solana V, Chinchilla-Rodríguez Z, Corera-Álvarez E, Muñoz-Fernández FJ. A new technique for building maps of large scientific domains based on the cocitation of classes and categories. *Scientometrics*. 2004; 61(1): 129–145. <http://dx.doi.org/10.1023/B:SCIE.0000037368.31217.34>
36. Adam P, Ovseiko PV, Grant J, Graham KEA., Boukhris OF, Dowd A-M, ... Chorzempa H. ISRIA statement: ten-point guidelines for an effective process of research impact assessment. *Health Research Policy and Systems*. 2018; 16(1): 8. <https://doi.org/10.1186/s12961-018-0281-5>

37. Mryglod, O, Nazarovets S. Scientometrics and management of scientific activities: once again about the global and Ukrainian. *Visnik Nacional'noi' Akademii' Nauk Ukraini*. 2019; (09): 81–94. <https://doi.org/10.15407/visn2019.09.081>
38. Waltman L, van Eck NJ, Wouters P. Counting publications and citations: Is more always better? *Journal of Informetrics*. 2013; 7(3): 635–641. <http://doi.org/10.1016/j.joi.2013.04.001>
39. Kulczycki E, Engels TCE., Pölönen J et al. «Publication patterns in the social sciences and humanities: evidence from eight European countries», *Scientometrics*. 2018; No. 1 (116): 463–486. DOI: <http://doi.org/10.1007/s11192-018-2711-0>.
40. Nazarovets S, Nazarovets M. Local Journals and Misleading Metrics: a Quantitative Analysis of Publication Activity of LIS Postgraduate Students in Ukraine. *Bilgi Dünyasi*. 2018; 19(1): 85–104. <https://doi.org/10.15612/BD.2018.643>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ПАТЕНТНОГО ПОШУКУ

ТЕМА 5. ІСТОРИЧНА СТОРОНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ (2 год.)

Лекція 3. Історія винахідництва (2 год.)

*Світові іноваційні досягнення.
Іноваційні досягнення українців.*

Контрольні запитання та завдання:

- 1. Найдавніший та найважливіший винахід людства.*
- 2. Коли вперше в світі була зроблена анестезія, чим і коли?*
- 3. Хто першим у світі зробив рентгенівський знімок людського скелета?*
- 4. Коли в Україні відзначають день винахідника та раціоналізатора?*
- 5. Який основний матеріал використовується для істівного «поліетиленового пакету»?*
- 6. Уродженець якого міста запропонував шов «блискавку»?*

Рекомендована література:

1. Драпак Г., Скиба М. Основи інтелектуальної власності: Навчальний посібник/ Г. Драпак, М. Скиба. – Хмельницький. ТУП, 2003. – 135 с.
2. Vey BL, Hawkins CM, Linder L, Balthazar P, Gichoya JW, Duszak R Jr, Prater A. Intellectual property: A primer for radiologists. Clin Imaging. 2022 Nov;91:60-63. doi: 10.1016/j.clinimag.2022.08.013. Epub 2022 Aug 23. PMID: 36027866.
3. Hemmerling TM, Hofer IS. Protecting Intellectual Property While Satisfying Scientific Transparency. Anesth Analg. 2022 Aug 1;135(2):239-240. doi: 10.1213/ANE.0000000000005870. Epub 2022 Jul 5. PMID: 35839494; PMCID: PMC9298467.

4. Twardowski T. Intellectual property in biotechnology. *Acta Biochim Pol.* 1993;40(1):83-9.
5. Dykeman DJ, Schmitz O, Dagi TF. Intellectual Property Protection in Neurosurgery: An Overview. *Neurosurgery.* 2022 Nov 1;91(5):669-675. doi: 10.1227/neu.0000000000002123. Epub 2022 Sep 15.
6. Tenni B, Moir HVJ, Townsend B, Kilic B, Farrell AM, Keegel T, Gleeson D. What is the impact of intellectual property rules on access to medicines? A systematic review. *Global Health.* 2022 Apr 15;18(1):40. doi: 10.1186/s12992-022-00826-4.
7. Rees J. Intellectual property. *Lancet.* 2001 Feb 24;357(9256):642. doi: 10.1016/S0140-6736(05)71440-9.
8. Klein RD. Intellectual property and regulation of molecular pathology tests. *Cancer J.* 2014 Jan-Feb;20(1):85-90. doi: 10.1097/PPO.0000000000000012.
9. Raj GM, Priyadarshini R, Mathaiyan J. Drug patents and intellectual property rights. *Eur J Clin Pharmacol.* 2015 Apr;71(4):403-9. doi: 10.1007/s00228-015-1811-5. Epub 2015 Feb 3.
10. Bhola R, Dave S. Intellectual Property and biodiversity: interplay. *Pharm Pat Anal.* 2017 May;6(3):105-114. doi: 10.4155/ppa-2017-0003. Epub 2017 May 9.
11. Murphy A, Stramiello M, Lewis S, Irving T. Introduction to Intellectual Property: A U.S. Perspective. *Cold Spring Harb Perspect Med.* 2015 Mar 27;5(8):a020776. doi: 10.1101/cshperspect.a020776. PMID: 25818665; PMCID: PMC4526723.
12. Bijle MN. Intellectual property rights. *J Contemp Dent Pract.* 2013 Jan 1;14(1):i.
13. di Norcia V. Intellectual property and the commercialization of research and development. *Sci Eng Ethics.* 2005 Apr;11(2):203-19. doi: 10.1007/s11948-005-0042-z.
14. Drozdoff V, Fairbairn D. Licensing biotech intellectual property in university-industry partnerships. *Cold Spring Harb Perspect Med.* 2015 Jan 20;5(3):a021014. doi: 10.1101/cshperspect.a021014.

15. <https://blognauki.in.ua>

16. <http://amnu.gov.ua>

ТЕМА 6. ПОНЯТТЯ ПРО ВЛАСНІСТЬ (2 год.)

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

Порядок проведення опису патенту на винахід

Провести пошук патентів

Рекомендована література:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року // ВВР України. – 1996 – № 30 – Ст. 141.
2. Луців І.В., Інтелектуальна власність. (частина 1). Система охорони інтелектуальної власності: навчальний посібник / Луців І.В., Скліаров Р.А., Шанайда В.В. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 112с.
3. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року // ВВР України. – 2003.– № 31–32. – Ст. 263.
5. Guns PJ, Joossens J. Intellectual property management in academic drug discovery: what are the challenges? Pharm Pat Anal. 2016;5(2):83-5. doi: 10.4155/ppa.15.44.
6. Mazzola CA. Commentary: Intellectual Property Protection in Neurosurgery: An Overview. Neurosurgery. 2022 Nov 1;91(5):e124. doi: 10.1227/neu.0000000000002132.
7. Fan X, Liao G, Xie J. Intellectual property education exemplified by the patents on the CRISPR/Cas9 system. Yi Chuan. 2014 Dec;36(12):1269-73. doi: 10.3724/SP.J.1005.2014.1269.

8. Komatani TS. Patent and intellectual property rights related to pharmaceuticals: global future perspectives: Japan. Pharm Pat Anal. 2016 Jul;5(4):227-35. doi: 10.4155/ppa-2016-0006.

9. Boyd MR. The position of intellectual property rights in drug discovery and development from natural products. J Ethnopharmacol. 1996 Apr;51(1-3):17-25; discussion 25-7. doi: 10.1016/0378-8741(95)01346-6.

10. Filicori F, Addison P. Intellectual property and data ownership in the age of video recording in the operating room. Surg Endosc. 2022 Jun;36(6):3772-3774. doi: 10.1007/s00464-021-08692-8.

ТЕМА 7. ПОНЯТТЯ ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ (6 год.)

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

1. *Визначення термінів та їх реферування*
2. *Проведення патентного пошуку за індексом МПК*
3. *Оформити результати проведених досліджень шляхом складання форми Г.1.5 ДСТУ 3575-97 щодо аналізу новизни, винахідницького рівня та промислової придатності ОГД.*
4. *Підготовка до тестування.*
5. *Робота з електронними файлами.*

Рекомендована література:

1. Василенко І. Проблеми вдосконалення міжнародного законодавства: 22-а сесія Постійного комітету ВОІВ із законодавства щодо торговельних марок, промислових зразків та географічних зазначень / І. Василенко, Т. Шевелева // Інтелектуальна власність. – 2010. – № 2.

2. Гончаренко К. «Охорона інтелектуальної власності у часі й просторі» / К. Гончаренко // Інтелектуальна власність. – 2010. – № 10.

3. Паладій М. В. Трансформація інтелектуального капіталу в матеріальні та духовні блага — основа інноваційного розвитку національної економіки / М. В. Паладій // Інтелектуальна власність. – 2010. – № 11. – С. 40–44.

4. Постанова №5 Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 року «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/>

5. ДСТУ 3575-97.
6. <http://www.wipo.int>.
7. <http://ukrpravo.com>.
8. <http://spon.kiev.ua>.
9. <http://sdip.kiev.ua>.
10. www.uipv.org

ТЕМА 8. АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА (6 год.)

Лекція 4. Авторські та суміжні права (2 год.)

*Авторське право
Суміжні права*

Контрольні запитання та завдання:

1. Як Ви гадаєте, на які основні види можна поділити творчість людини за її цілеспрямованістю?
2. Яка з організацій ООН опікується питаннями інтелектуальної власності?
3. Який з Законів регламентує в Україні усі питання, пов'язані з авторським правом?
4. Чи захищаються права письменника на твір, виданий в Україні у інших країнах світу?
5. Які дії можуть бути виконані з твором тільки з дозволу автора?
6. Яким чином можна відрізнити опублікований твір, що захищається авторським правом?
7. Як Ви гадаєте, чи захищає авторське право на ідею твору?
8. Назвіть і прокоментуйте основні види прав, що надаються авторським правом.
9. Роялті, що це таке?
10. Що охороняється суміжним правом?
11. Чи в усіх випадках фонограмі (відеограмі) буде надано в Україні правовий захист?

12. Як позначаються твори, що мають захист, як об'єкти суміжного права?

13. До кого має звернутися власник авторських чи суміжних прав в разі їх порушення?

Практичні заняття: (2 год.)

1. Етапи підготовки до реєстрації наукового твору.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

1. Визначте співвідношення між поняттями "творчість", "інтелектуальна діяльність", "оригінальність", "унікальність". Які ознаки повинен мати твір для надання йому правової охорони?

2. Охарактеризуйте процедуру реєстрації прав інтелектуальної власності на твір. Яке її значення?

3. В чому полягають особливості правової охорони похідних творів, комп'ютерних програм та баз даних.

4. Які права належать упорядникам, перекладачам та співавторам? Як визначаються відносини між співавторами. Які права мають співавтори у роздільному та нероздільному співавторстві?

5. Які спеціальні строки чинності майнових авторських прав передбачені законодавством України?

Рекомендована література:

1. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – с. 205

2. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с.

3. Мікульонок І. О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / І. О. Мікульонок. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : НТУУ «КПІ», 2012 – с.103

4. Підпригора О. А. Поняття авторського права // О. А. Підпригора / Часопис цивілістики. – 2012. – № 13. – С. 28-38.

5. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник / В. О. Семків, Р.С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. – с.181

6. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 124 с.

7. Vică C, Socaciu EM. Mind the Gap! How the Digital Turn Upsets Intellectual Property. Sci Eng Ethics. 2019 Feb;25(1):247-264. doi: 10.1007/s11948-017-9996-x. Epub 2017 Oct 27. PMID: 29079912.

8. Kumar V, Aranha V, Bhanushali N, Jain R, Atre S, Singh S. Assessment of knowledge, attitude and practice regarding intellectual property rights among

dental task force attending private dental colleges in Navi Mumbai: a cross-sectional study. J Med Life. 2021 Jan-Mar;14(1):93-99. doi: 10.25122/jml-2020-0103. PMID: 33767792; PMCID: PMC7982253.

9. Propiedad intelectual, autoría y confidencialidad en los estudios multicéntricos: la experiencia del PMIT. Grupo de Trabajo del PMIT [Intellectual property, authorship and confidentiality in multicenter studies: the experience of MPTR. Working group of MPTR]. Med Clin (Barc). 1999 Apr 24;112(14):549-52. Spanish. PMID: 10363244.

10. Karytinios A, Ingham A. A growing interest for intellectual property in universities. Pharm Pat Anal. 2015;4(2):59-61. doi: 10.4155/ppa.14.57. PMID: 25853465.

11. Borges AF, Silva C, Coelho JF, Simões S. Oral films: Current status and future perspectives II - Intellectual property, technologies and market needs. J Control Release. 2015 May 28;206:108-21. doi: 10.1016/j.jconrel.2015.03.012. Epub 2015 Mar 14. PMID: 25776737.

12. Hane F. Intellectual property rights and user facility agreements. Nat Biotechnol. 2013 Feb;31(2):116-7. doi: 10.1038/nbt.2494. PMID: 23392507.

13. Huang X, Ma L, Li R. Analysis on the Evolution Mechanism of Intellectual Property Operation Platform toward Value Proposition under the Digital Technology-Driven Environment. J Environ Public Health. 2022 Sep 21;2022:3640003. doi: 10.1155/2022/3640003. PMID: 36187888; PMCID: PMC9519328.

14. Warburg RJ, Wellman A, Buck TB, Ligler Schoenhard A. Patentability and maximum protection of intellectual property in proteomics and genomics. Pharmacogenomics. 2003 Jan;4(1):81-90. doi: 10.1517/phgs.4.1.81.22589. PMID: 12517288.

ТЕМА 9. ПРОМИСЛОВА ВЛАСНОСТЬ (5 год.)

авдання для самостійної роботи (2 год.) :

1. Проаналізуйте процедуру патентування винаходів та промислових зразків.

2. Визначить співвідношення механізмів правової охорони винаходів та корисних моделей.

3. Поясніть значення термінів: "тимчасова правова охорона", "службовий винахід", "винахідницький рівень", "деклараційний патент", "секретний винахід".

4. Які відомості включає "рівень техніки"? Яким чином він визначається при патентуванні винаходів та корисних моделей?

5. Охарактеризуйте особливості видачі примусових ліцензій.

6. Проаналізуйте співвідношення об'єктів промислових зразків та торговельних марок; винаходів та корисних моделей; винаходів та раціоналізаторських пропозицій.

Рекомендована література:

1. Булат Є.А. Деякі аспекти правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності / Є.А. Булат // Науково-практичний журнал «Право і суспільство». – № 1. – 2012. – с. 117
2. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / І.І. Верба, В.О. Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – с. 205
3. Луців І.В., Інтелектуальна власність. (частина 1). Система охорони інтелектуальної власності: навчальний посібник / Луців І.В., Скляр Р.А., Шанайда В.В. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 112с.
4. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 270 с.
5. Право інтелектуальної власності: підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 257 с.
6. Юскаєв В. Б. Інтелектуальна власність: навчальний посібник у двох частинах / В. Б. Юскаєв. – Суми: Видавництво СумДУ, 2010. – Ч. 2. – 148 с.
7. Voss T, Paranjpe AS, Cook TG, Garrison NDW. A Short Introduction to Intellectual Property Rights. Tech Vasc Interv Radiol. 2017 Jun;20(2):116-120. doi: 10.1053/j.tvir.2017.04.007. Epub 2017 Apr 18. PMID: 28673648.
8. Huang S, Siah KW, Vasileva D, Chen S, Nelsen L, Lo AW. Life sciences intellectual property licensing at the Massachusetts Institute of Technology. Nat Biotechnol. 2021 Mar;39(3):293-301. doi: 10.1038/s41587-021-00843-5. Epub 2021 Mar 10. PMID: 33692518.

ТЕМА 10. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ (4 год.):

Практичне завдання (2 год.):

Рецензування підготовлених документів на об'єкти інтелектуальної власності.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

1. Визначте співвідношення між поняттями "творчість", "інтелектуальна діяльність", "оригінальність", "унікальність". Які ознаки повинен мати твір для надання йому правової охорони?

2. Охарактеризуйте процедуру реєстрації прав інтелектуальної власності на твір. Яке її значення?

3. Які права належать упорядникам, перекладачам та співавторам? Як визначаються відносини між співавторами. Які права мають співавтори у роздільному та нероздільному співавторстві?

4. Які спеціальні строки чинності майнових авторських прав передбачені законодавством України?

5. Поясніть різницю між формами та способами захисту прав інтелектуальної власності.

6. Охарактеризуйте неюрисдикційні способи захисту авторських та суміжних прав. Наведіть приклади самозахисту та застосування засобів оперативного впливу для поновлення порушених авторських прав.

7. Який порядок застосування компенсації для порушення авторських та суміжних прав? Хто визначає розмір такої компенсації, в якому діапазоні та від обставин він залежить?

8. Підготувати документи до реєстрації учбового наукового твору

Рекомендована література:

1. Кочина О. С. Історія становлення та розвитку захисту авторського права та суміжних прав // О. С. Кочина / Молодий вчений. – 2014. – № 7 (10). – С. 150-153.

2. Луців І.В., Інтелектуальна власність. (частина 1). Система охорони інтелектуальної власності: навчальний посібник / Луців І.В., Скляр Р.А., Шанайда В.В. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 112с.

3. Підпригора О. А. Поняття авторського права // О. А. Підпригора / Часопис цивілістики. – 2012. – № 13. – С. 28-38.

4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

6. Huang S, Siah KW, Vasileva D, Chen S, Nelsen L, Lo AW. Life sciences intellectual property licensing at the Massachusetts Institute of Technology. Nat Biotechnol. 2021 Mar;39(3):293-301. doi: 10.1038/s41587-021-00843-5. Epub 2021 Mar 10. PMID: 33692518.

7. Fujita T. [Artificial Intelligence and Intellectual Property of the Medical Field]. Brain Nerve. 2019 Jul;71(7):705-713. Japanese. doi: 10.11477/mf.1416201342. PMID: 31289244.

8. Lipinski CA. The anti-intellectual effects of intellectual property. Curr Opin Chem Biol. 2006 Aug;10(4):380-3. doi: 10.1016/j.cbpa.2006.06.030. Epub 2006 Jul 7. PMID: 16829159.

ТЕМА 11. ПЕРЕДАЧА ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (4 год.)

Практичне заняття (2 год.):

Передача прав на об'єкти авторського права та суміжних прав.

Передача прав на об'єкти промислової власності.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

Передача прав на об'єкти авторського права та суміжних прав.

Передача прав на об'єкти промислової власності.

Рекомендована література:

1. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / І.І. Верба, В.О. Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – с. 205

2. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.

3. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія / О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.

4. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. Посібник / Є.І. Ходаківський. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – с. 57

5. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 31–32. – Ст. 263.

6. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року // ВВР України – 1994. – № 16. – Ст. 93.

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2004 р. «Про затвердження зразків документів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.uazakon.com/documents/date_46/pg_iiwosh/index.htm. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1194-14>.

8. Correa CM. Flexibilities provided by the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights. Bull World Health Organ. 2018 Mar 1;96(3):148. doi: 10.2471/BLT.17.206896. PMID: 29531410; PMCID: PMC5840632.

9. Correa CM. Health and intellectual property rights. Bull World Health Organ. 2001;79(5):381. PMID: 11417031; PMCID: PMC2566415.

10. Ferreira AVF, Silva FF, Silva AAM, Azevedo LS, da Fonseca STD, Camilo NH, Dos Santos KPE, de Carvalho LC, Tarabal VS, da Silva JO, Machado JM, Nogueira LM, Torres FAG, Galdino AS. Recent Patents on the Industrial Application of Alpha-amylases. Recent Pat Biotechnol. 2020;14(4):251-268. doi: 10.2174/1872208314666200722160452. PMID: 32703144.

11. Cappelaere P. De la propriété intellectuelle à la propriété commerciale [From intellectual property to commercial property]. Bull Cancer. 2005 Apr;92(4):297-8. French. PMID: 15888384.

12. Di Nunzio MC. Managing your patent assets. Neurobiol Dis. 2014 Jan;61:25-31. doi: 10.1016/j.nbd.2013.06.015. Epub 2013 Aug 3. PMID: 23920435.

ТЕМА 12. ЗАХИСТ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (4 год.)

Практичне заняття (2 год.) :

Захист прав на об'єкти авторського права та суміжних прав.

Захист прав на об'єкти промислової власності.

Особливості захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності України.

Завдання для самостійної роботи (2 год.) :

1. *Охарактеризуйте систему права інтелектуальної власності.*
2. *Поясніть різницю тлумачення сутності прав на результати інтелектуальної діяльності різними науковими підходами та теоріями. Яке практичне значення таких теорій?*
3. *Поясніть особливості розподілу прав інтелектуальної власності при створенні об'єкта за замовленням та на підставі трудового договору. Яким чином регулюються такі відносини у ЦК України та на рівні спеціального законодавства про інтелектуальну власність?*
4. *Охарактеризуйте обмеження майнових прав інтелектуальної власності.*
5. *Визначте способи судового захисту порушених прав інтелектуальної власності. Які особливі способи захисту прав інтелектуальної власності передбачені законодавством України?*

Рекомендована література:

1. Лазебний В. С., Розорінов Г. М., Толюпа С. В. Основи інтелектуальної власності та її захисту / В. С. Лазебний, Г. М. Розорінов, С. В. Толюпа. – К.: Видавництво «Ліра-К», 2011. – 160 с.
2. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. – Вид.2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.
3. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 270 с.
4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року // ВВР України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.
5. Про лікарські засоби: Закон України від 4 квітня 1996 року // ВВР України. – 1996. – № 22. – Ст. 86.
6. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.
7. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
9. Adler RG. Biotechnology as an intellectual property. *Science*. 1984 Apr 27;224(4647):357-63. doi: 10.1126/science.6584975.
10. Noonan KE. The Role of Regulatory Agencies and Intellectual Property: Part I. *Cold Spring Harb Perspect Med*. 2015 Mar 16;5(7):a020800. doi: 10.1101/cshperspect.a020800.
11. Noonan KE. The Role of Regulatory Agencies and Intellectual Property: Part I. *Cold Spring Harb Perspect Med*. 2015 Mar 16;5(7):a020800. doi: 10.1101/cshperspect.a020800.
12. Kinch MS, Raffo J. Sources of innovation: an assessment of intellectual property. *Drug Discov Today*. 2015 May;20(5):500-4. doi: 10.1016/j.drudis.2014.12.002.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

БІОЕТИКА

ТЕМА 13. БІОЕТИКА ЯК ФІЛОСОФСЬКА ГАЛУЗЬ МЕДИЦИНИ. ВИЗНАЧЕННЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ. ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИ БІОЕТИКИ.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

1. Дати визначення терміну «медична етика».
2. Які передумови розвитку і становлення медичної біоетики?
3. Яке значення має медична біоетика в роботі лікаря в сучасних умовах⁹
4. У чому полягають задачі біоетики як науки?
5. Які історичні етапи розвитку медичної біоетики?
6. Які методи, принципи і теорії біомедичної етики?
7. Які норми і правила біоетики в залежності від моральних поглядів, соціально-економічних умов та ін.?
8. Яка суть міжнародних декларацій з питань медичної етики, біоетики (Женевська декларація (1948), Гельсінська (1964) і Токійська (1975) декларації)?
9. Яка роль біоетики в становленні національної системи охорони здоров'я України?

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.

9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порожнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 14. ВИХОВАННЯ ПОВАГИ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ. ФІЛОСОФСЬКЕ, БІОЛОГІЧНЕ Й ЕТИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗДОРОВ'Я». ВИЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЗА ВООЗ. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК УМОВА ЙОГО ТРИВАЛОСТІ, ФІЗИЧНОГО ТА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

Дати визначення терміну “здоровий спосіб життя”.

1. Філософське, біологічне й етичне визначення поняття «здоров'я».
2. Визначення терміну здоров'я за ВООЗ.
3. Назвіть факторів що впливають на тривалість життя людини.
4. Причини передчасного старіння.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.

10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.

11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 15. БІОЕТИЧНА ОЦІНКА СТАТУСУ ПЛОДА ТА ПОЧАТКУ ЖИТТЯ, КОНФЛІКТІВ МІЖ МАТІР'Ю ТА ПЛОДОМ. МЕДИКО-ЕТИЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕПРОДУКЦІЇ ЛЮДИНИ І НОВИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ. БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї (КОНТРАЦЕПЦІЯ ТА ПРИРОДНІ МЕТОДИ ПЛАНУВАННЯ СІМ'Ї).

Практичне заняття (2 год):

Види, методи контрацепції.

Природні методи планування сім'ї.

1.1. Біоетичні, наукові, правові, суспільні, політичні погляди на методи планування сім'ї

1.2. Медико-етична та правова оцінка штучного аборту. Позиція християнських конфесій.

1.3. Декларація Всесвітньої медичної асамблеї "Про планування сім'ї".

1.4. Декларація "Про право жінки на використання контрацепції".

1.5. Біоетичні аспекти конфліктів між матір'ю, плодом і дитиною.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

Оцінка соціальних показників штучного переривання вагітності.

Право лікаря відмовитись від виконання аборту.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.

2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.

3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.

4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.

5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля:

навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.

6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. – К: Здоров'я, 2005. – 288с.

7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.

8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.

9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.

10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.

11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 16. ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО БІОЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ ТА КРИТЕРІЇВ ПОВЕДІНКИ. ВАРТІСТЬ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ. ГІДНІСТЬ І НЕДОТОРКАНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ З МОМЕНТУ ЙОГО ЗАПЛІДНЕННЯ ДО ПРИРОДНОЇ СМЕРТІ.

Практичне заняття (2 год):

1. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті.

2. Положення та правові нормативи Національних та Міжнародних конвенцій по захисту прав та гідності людини.

3. Конвенція по захисту прав та гідності людини в зв'язку з використанням досягнень біології та медицини.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

“Конвенція про права людини і біомедицини” (Рада Європи, 1996 р.).
”Декларація про політику в галузі забезпечення прав людини в Європі” (Амстердам, 1994).

Правовий статус людського плоду в теорії цивільного права.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.

2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.

3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. -

2015.

4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. – К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 17. БІОЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ, ТРАНСФУЗІОЛОГІЇ КРОВІ. ДОНОРСТВО, ВЗЯТТЯ ТА ДАРУВАННЯ ОРГАНІВ.

Практичне заняття (2 год):

Донорство: історичні етапи, проблеми, погляди.

1. Морально-етичні, правові та технічні труднощі при заборі та даруванні органів.
2. Біоетичні проблеми трансфузіології, донорства, трансплантології.
3. Медико-етичні особливості трансплантології! в практиці лікаря-стоматолога.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

Правові документи які регламентують розвиток донорства, трансплантології в Україні.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.

3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 18. БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ БОЛЮ, СТРАЖДАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЕВТАНАЗІЇ. БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЖИТТЯ, ВМИРАННЯ, РЕАНІМАЦІЇ ТА СМЕРТІ. ВИЗНАЧЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ СМЕРТІ.

Практичне заняття - 2 год.

Контрольні запитання та завдання

1. Яка історична та соціальна еволюція поглядів на проблему вмирання, реанімацію та смерть.
2. Яке визначення і критерії смерті.
3. Які моральні та правові принципи сучасної інтенсивної терапії та реаніматології.
4. Які існують біоетичні особливості паліативного догляду за хворими.

Завдання для самостійної роботи (2 год.):

Дати морально-етичну та правову оцінку самогубства.
Які існують види евтаназії.

Які медико-етичні і правові проблеми пасивної та активної евтаназії.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. – К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 19. БІОЕТИЧНІ, ПРАВОВІ Й СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ, ГЕННОЇ ІНЖЕНЕРІЇ ТА ГЕННОЇ ТЕРАПІЇ, ГЕНЕТИЧНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МОДИФІКАЦІЙ ПРИРОДИ ЛЮДИНИ І ТВАРИН. МЕДИКО- ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ КЛОНУВАННЯ ЛЮДИНИ І ТВАРИН.

Завдання для самостійної роботи 2 год.

Контрольні запитання та завдання

1. Вплив ГМО на організм людини.
2. Види допоміжних репродуктивних технологій.
3. Досягнення генної інженерії в сучасній медицині. Генотерапія.
4. Морально етична оцінка нових генетичних технологій.
5. Репродуктивне і терапевтичне клонування.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубничка В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. – К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 20. СОЦІАЛЬНА ЕТИКА МЕДИЦИНИ. СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТРАНСКУЛЬТУРАЛЬНОЇ ЕТИКИ І СОЦІОЕТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.

Завдання для самостійної роботи 2 год.

Контрольні запитання та завдання

1. Які біоетичні аспекти соціальної медицини?
2. Які біоетичні проблеми соціальної справедливості і соціоетичних зобов'язань?
3. Які особливості біоетичної етики соціальної справедливості і соціальних зобов'язань?
4. Які медико-етичні проблеми в багатонаціональному суспільстві?
5. Які правові проблеми багатонаціонального суспільства?

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубничка В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряев.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 21. ВЗАЄМИНИ МІЖ МЕДИЧНИМИ СПІВРОБІТНИКАМИ, ПАЦІЄНТОМ ТА ЙОГО РОДИНОЮ. БІОЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ. МОДЕЛІ СТОСУНКІВ МІЖ ЛІКАРЕМ І ПАЦІЄНТОМ. ПРИНЦИПИ ПРАВДИВОСТІ, ІНФОРМОВАНОЇ ЗГОДИ, КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ (ЛІКАРСЬКА ТАЄМНИЦЯ).

Завдання для самостійної роботи — 2 год.

Контрольні запитання та завдання

1. Які біоетичні основи професійної діяльності лікаря?
2. Які існують моделі стосунків між лікарем і пацієнтом?
3. Які біоетичні особливості спілкування лікаря і пацієнта?
4. Які існують зв'язки біоетики з деонтологією та медичною психологією.

5. Які принципи правдивості та інформативної згоди між лікарем і пацієнтом.
6. Які особливості деонтології в професійній практиці лікаря.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. – К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 22. БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ БІОПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХІАТРІЇ.

Лекційне заняття - 2 год.

Контрольні запитання та завдання

1. Які біоетичні складові в профілактики та лікування психосоматичної патології в практиці лікаря.
2. Які існують моделі стосунків між лікарем і пацієнтом?
3. Які біоетичні особливості спілкування лікаря і пацієнта?

4. Які існують зв'язки біоетики з деонтологією та медичною психологією.
5. Які принципи правдивості та інформативної згоди між лікарем і пацієнтом.
6. Які особливості деонтології в професійній практиці лікаря.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряев.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 23. БІОЕТИКА: ПРЕДМЕТ, МЕТА І ЗАДАЧІ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я. ІСТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ, НООЕТИКИ. БІОЕТИКА І СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.

Завдання для самостійної роботи — 4 год.

Контрольні запитання та завдання

1. Дати визначення терміну “медична етика”.

2. Які передумови розвитку і становлення медичної біоетики?
3. Яке значення має медична біоетики в роботі лікаря в сучасних умовах?
4. У чому полягають задачі біоетики як науки?
5. Які історичні етапи розвитку медичної біоетики?
6. Які методи, принципи і теорії біомедичної етики?
7. Які норми і правила біоетики в залежності від моральних поглядів, соціально- економічних умов та ін.?

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубничка В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

ТЕМА 24. ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО БІОЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ ТА КРИТЕРІЇВ ПОВЕДІНКИ. ВАРТІСТЬ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ. ГІДНІСТЬ І НЕДОТОРКАНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ З МОМЕНТУ ЙОГО ЗАПЛІДНЕННЯ ДО ПРИРОДНОЇ СМЕРТІ. МІЖНАРОДНІ ДОКУМЕНТИ З ПИТАНЬ БІОЕТИКИ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ.

Контрольні запитання та завдання

1. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті.
2. Положення та правові нормативи Національних та Міжнародних конвенцій по захисту прав та гідності людини.
3. Конвенція по захисту прав та гідності людини в зв'язку з використанням досягнень біології та медицини.
4. "Конвенція про права людини і біомедицини" (Рада Європи, 1996 р.). "Декларація про політику в галузі забезпечення прав людини в Європі" (Амстердам, 1994).
5. Правовий статус людського плоду в теорії цивільного права.

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.— К: Здоров'я, 2005. — 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терапкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.

ТЕМА 25. БІОЕТИКА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ. СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ. БІОЕТИЧНІ КОМПЕТЕТИ, ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ, МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ, МОДЕЛІ, ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ.

Контрольні запитання та завдання

1. Які біоетичні аспекти науково-дослідної роботи?
2. Які особливості біоетичної експертизи в галузі експериментальних досліджень?
3. Які особливості біоетичної експертизи в галузі клінічної медицини?
4. Яка біомедична етика проведення випробовувань новітніх медичних технологій та їх впровадження в медичну практику?
5. Яка методологія безпеки лікарських засобів?
6. Яка сучасна концепція доказової медицини та її засновника Арчі Кокрана?
7. Які особливості біоетичні комітети, історію створення, методи організації, моделі, права та обов'язки, перспективи діяльності?
8. Яка роль комітетів з біоетики: їх становлення, функції, перспективи розвитку?

Рекомендована література:

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.— К: Здоров'я, 2005. — 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. –

Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010.
– С. 228–356.

Рекомендована література

Базова

Українською мовою

1. Аболіна Т. Г. Прикладна біоетика: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 392 с.
2. Вадзюк С. Н., Волкова Н. М. Основи біоетики і біобезпеки : посібник. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2019. 128 с.
3. Гешелін С. А. Етика в хірургії / С. А. Гешелін // Здоров'я України. - 2015.
4. Голубнича В. М., Погорелов М. В., Корнієнко В. В. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів біобезпеки : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
5. Дуган О. М., Литвинов Г. С., Галкін О. Ю., Яковенко О. І. Науковоуправлінські засади екологічної експертизи та оцінювання довкілля: навчальний посібник. Київ : КНУ, 2017. 232 с.
6. Запорожан В.М. Біоетика: підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв.– К: Здоров'я, 2005. – 288с.
7. Москоленко В.Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф. Москоленко, М.В. Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
8. Назар П.С. Основи медичної етики / П.С. Назар, Ю.Г. Вілемський, О.А. Грандо. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
9. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: навчальний посібник. – Львів: Світ, 2008. – 344 с.
10. Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Київ : Вид. Парапан, 2012. 152 с.
11. Швед О.В. Екологічна біотехнологія: навч. посібник: у 2 кн. Кн. II / О.В. Швед, О.Б. Миколів, О.З. Комаровська-Порохнявець, В.П. Новіков. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 228–356.

Українською мовою

допоміжна

1. Возіанов О. Ф. Проблеми трансплантології в Україні. Трансплантологія. 2010. Т.1. №1. С. 7 – 10.
2. Сучасні проблеми біоетики / редкол. : Ю. І. Кундієв (відп. ред.) та ін. К. : Академперіодика, 2009. 278 с.
3. Відповідальні медико-біологічні дослідження в глобальній безпеці системи охорони здоров'я : методичний документ. Женева : ВООЗ, 2010. 70 с.
4. Возіанов О. Ф. Клінічні випробування стовбурових клітин: початок регенеративної та відновної медицини. Здоров'я України. 2008. №12 (193). С. 62 – 63.

5. Галкін О. Ю. Біоетика в Україні: від теорії до практики. Нормативноправові та навчально-наукові аспекти Наукові вісті НГУУ «КП». 2011. №3. С. 12–19.
6. Запорожан В. М. Від біоетики до ноетики Вісник НАН України. 2004. №12. С. 22 – 30. 8. Запорожан В. М., Аряев Н. Л. Біоетика та біобезпека: підручник. Київ : Здоров'я, 2013. 454 с.
7. Москоленко В. Ф. Біоетика: філософсько – методологічні та соціально-медичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2005. 218 с.
8. Кулініченко В. О. Філософсько-світоглядні засади біоетики Практична філософія. 2001. №3. С. 37 – 43.
9. Ліщинська-Милян О. І. Філософські та прикладні аспекти біоетики: текст лекції. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 24 с.
10. Чешко В. О. Генетика, біоетика, політика: коеволуція культурно-психологічних парадигм сучасної цивілізації Практична філософія. 2001. №3. С. 44 – 71.
11. Місце біоетики в педагогічному процесі вищої медичної освіти / Є.М. Нейко., В.Я. Камінський, О.Г. Попалинець [та ін.] // Архів клінічної медицини. - 2006.
12. Романова Н.Ф. Психологічні служби системи освіти в Україні: перспектива та особливості розвитку / Н.Ф. Романова // “Соціальна робота в Україні: теорія і практика”, № 3, 2008.
13. Сенюта І. Біоетичне законодавство України: перспективи становлення та розвитку І. Сенюта // Вісник Львівського університету. - Серія юридична. - Львів, 2006.
14. Терашкевич Г.Т. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти : навчальний посібник І Терашкевич Г.Т. - Львів: Світ, 2008.
15. Біоетика: Підручник / Згречча Е., Спаньйоло А. Дж., Петро М. Л. та ін.; переклад з італ. В.Й. Шовкун. - Львів: Медицина і право, 2007.

АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

1. Global Bioethics - Perspective for Human Survival, editor Brunette Chiarelli, 160 pages
2. Baylis F. Bioethics in Action / F. Baylis, A. Dreger. - Cambridge : Cambridge University Press, 2018.-ISBN 9781107120891
3. Empirical Bioethics: Theoretical and Practical Perspective / J. Ives, M. Dunn, A. Cribb. - Cambridge : Cambridge University Press, 2018.
4. Post S. Garrard Encyclopedia of Bioethics / Post S. Garrard. - Macmillan Reference USA. 2003.
5. Niederberger C, Pellicer A, Cohen J, Gardner DK, Palermo GD, O'Neill CL, Chow S, Rosenwaks Z, Cobo A, Swain JE, Schoolcraft WB, Frydman R, Bishop LA, Aharon D, Gordon C, New E, Decherney A, Tan SL, Paulson RJ, Goldfarb JM, Brännström M, Donnez J, Silber S, Dolmans MM, Simpson JL, Handyside AH, Munné S, Eguizabal C, Montserrat N, Izpisua Belmonte JC, Trounson A, Simon C, Tulandi T, Giudice LC, Norman RJ, Hsueh AJ, Sun Y, Laufer N, Kochman R, Eldar-Geva T, Lunenfeld B, Ezcurra D, D'Hooghe T, Fauser BCJM, Tarlatzis BC, Meldrum

DR, Casper RF, Fatemi HM, Devroey P, Galliano D, Wikland M, Sigman M, Schoor RA, Goldstein M, Lipshultz LI, Schlegel PN, Hussein A, Oates RD, Brannigan RE, Ross HE, Pennings G, Klock SC, Brown S, Van Steirteghem A, Rebar RW, LaBarbera AR. Forty years of IVF. *Fertil Steril*. 2018 Jul 15;110(2):185-324.e5. doi: 10.1016/j.fertnstert.2018.06.005. PMID: 30053940.

6. Percie du Sert N, Hurst V, Ahluwalia A, Alam S, Avey MT, Baker M, Browne WJ, Clark A, Cuthill IC, Dirnagl U, Emerson M, Garner P, Holgate ST, Howells DW, Karp NA, Lazic SE, Lidster K, MacCallum CJ, Macleod M, Pearl EJ, Petersen OH, Rawle F, Reynolds P, Rooney K, Sena ES, Silberberg SD, Steckler T, Würbel H. The ARRIVE guidelines 2.0: Updated guidelines for reporting animal research. *PLoS Biol*. 2020 Jul 14;18(7):e3000410. doi: 10.1371/journal.pbio.3000410. PMID: 32663219; PMCID: PMC7360023.

7. Morar N, Skorburg JA. Bioethics and the Hypothesis of Extended Health. *Kennedy Inst Ethics J*. 2018;28(3):341-376. doi: 10.1353/ken.2018.0020. PMID: 30369509.

8. Castelpietra G, Knudsen AKS, Agardh EE, Armocida B, Beghi M, Iburg KM, Logroscino G, Ma R, Starace F, Steel N, Addolorato G, Andrei CL, Andrei T, Ayuso-Mateos JL, Banach M, Bärnighausen TW, Barone-Adesi F, Bhagavathula AS, Carvalho F, Carvalho M, Chandan JS, Chattu VK, Couto RAS, Cruz-Martins N, Dargan PI, Deuba K, da Silva DD, Fagbamigbe AF, Fernandes E, Ferrara P, Fischer F, Gaal PA, Gialluisi A, Haagsma JA, Haro JM, Hasan MT, Hasan SS, Hostiuc S, Iacoviello L, Iavicoli I, Jamshidi E, Jonas JB, Joo T, Jozwiak JJ, Katikireddi SV, Kauppila JH, Khan MAB, Kisa A, Kisa S, Kivimäki M, Koly KN, Koyanagi A, Kumar M, Lallukka T, Langguth B, Ledda C, Lee PH, Lega I, Linehan C, Loureiro JA, Madureira-Carvalho AM, Martinez-Raga J, Mathur MR, McGrath JJ, Mechili EA, Mentis AA, Mestrovic T, Miazgowski B, Mirica A, Mirijello A, Moazen B, Mohammed S, Mulita F, Nagel G, Negoii I, Negoii RI, Nwatah VE, Padron-Monedero A, Panda-Jonas S, Pardhan S, Pasovic M, Patel J, Petcu IR, Pinheiro M, Pollok RCG, Postma MJ, Rawaf DL, Rawaf S, Romero-Rodríguez E, Ronfani L, Sagoe D, Sanmarchi F, Schaub MP, Sharew NT, Shiri R, Shokraneh F, Sigfusdottir ID, Silva JP, Silva R, Socea B, Szócska M, Tabarés-Seisdedos R, Torrado M, Tovani-Palone MR, Vasankari TJ, Veroux M, Viner RM, Werdecker A, Winkler AS, Hay SI, Ferrari AJ, Naghavi M, Allebeck P, Monasta L. The burden of mental disorders, substance use disorders and self-harm among young people in Europe, 1990-2019: Findings from the Global Burden of Disease Study 2019. *Lancet Reg Health Eur*. 2022 Apr 1;16:100341. doi: 10.1016/j.lanepe.2022.100341. PMID: 35392452; PMCID: PMC8980870.

9. Mathur R, Thakur K, Hazam RK. Highlights of Indian Council of Medical Research National Ethical Guidelines for Biomedical and Health Research Involving Human Participants. *Indian J Pharmacol*. 2019 May-Jun;51(3):214-221. doi: 10.4103/0253-7613.262456. PMID: 31391689; PMCID: PMC6644181.

10. Umani Ronchi F, Napoletano G. Uterus Transplantation and the redefinition of core bioethics precepts. *Acta Biomed*. 2021 Nov 3;92(5):e2021435. doi: 10.23750/abm.v92i5.12257. PMID: 34738555; PMCID: PMC8689330.

11. Schaefer GO, Tai ES, Sun S. Precision Medicine and Big Data: The

Application of an Ethics Framework for Big Data in Health and Research. *Asian Bioeth Rev.* 2019 Sep 30;11(3):275-288. doi: 10.1007/s41649-019-00094-2. PMID: 33717316; PMCID: PMC7747352.

12. Hartmann BT. Benefit by design: Determining the 'value' of donor human milk and medical products derived from human milk in NICU. *Semin Perinatol.* 2019 Nov;43(7):151157. doi: 10.1053/j.semperi.2019.06.005. Epub 2019 Jun 22. PMID: 31383367.

13. Spector-Bagdady K. Hospitals should act now to notify patients about research use of their data and biospecimens. *Nat Med.* 2020 Mar;26(3):306-308. doi: 10.1038/s41591-020-0795-6. PMID: 32161402; PMCID: PMC7799853.

14. McKeown A, Malhi GS, Singh I. Ethics of Early Intervention in Alzheimer's Disease. *AJOB Neurosci.* 2021 Oct-Dec;12(4):212-223. doi: 10.1080/21507740.2021.1896595. Epub 2021 Mar 26. PMID: 33769219.

15. Naureen Z, Beccari T, Marks RS, Brown R, Lorusso L, Pheby D, Miertus S, Herbst KL, Stuppia L, Henehan G, Falsini B, Lumer L, Dundar M, Bertelli M, Study Group IB. Ethics committees for clinical experimentation at international level with a focus on Italy. *Acta Biomed.* 2020 Nov 9;91(13-S):e2020016. doi: 10.23750/abm.v91i13-S.10643. PMID: 33170165; PMCID: PMC8023139.

16. McMillan J. The concise argument: the importance of consent and choice. *J Med Ethics.* 2019 May;45(5):285-286. doi: 10.1136/medethics-2019-105509. PMID: 31085630.

17. Sandgren EP, Streiffer R, Dykema J, Assad N, Moberg J. Attitudes toward animals, and how species and purpose affect animal research justifiability, among undergraduate students and faculty. *PLoS One.* 2020 May 29;15(5):e0233204. doi: 10.1371/journal.pone.0233204. PMID: 32470025; PMCID: PMC7259707.

18. Little MO, Wickremsinhe MN. Research with pregnant women: a call to action. *Reprod Health.* 2017 Dec 14;14(Suppl 3):156. doi: 10.1186/s12978-017-0419-x. PMID: 29297373; PMCID: PMC5751672.

19. Padela AI, Aparicio MK. Genethics and Human Reproduction: Religious Perspectives in the Academic Bioethics Literature. *New Bioeth.* 2019 Jun;25(2):153-171. doi: 10.1080/20502877.2019.1606154. PMID: 31130111.

20. Leśniewski K, Antoszevska B, Baczewska B. Attitudes of Polish Doctors towards Brain Death. *Int J Environ Res Public Health.* 2022 Oct 22;19(21):13729. doi: 10.3390/ijerph192113729. PMID: 36360608; PMCID: PMC9658485.

21. Mohammadi MMD, Sheikhasadi H, Mahani SA, Taheri A, Sheikhbardsiri H, Abdi K. The effect of bio ethical principles education on ethical attitude of prehospital paramedic personnel. *J Educ Health Promot.* 2021 Aug 31;10:289. doi: 10.4103/jehp.jehp_708_20. PMID: 34667789; PMCID: PMC8459844.

22. Horton R, Lucassen A. Ethical Considerations in Research with Genomic Data. *New Bioeth.* 2022 Apr 28:1-15. doi: 10.1080/20502877.2022.2060590. Epub ahead of print. PMID: 35484929.

23. Verheijde JL, Rady MY, Potts M. Neuroscience and Brain Death Controversies: The Elephant in the Room. *J Relig Health.* 2018 Oct;57(5):1745-1763.

doi: 10.1007/s10943-018-0654-7. PMID: 29931477; PMCID: PMC6132575.

24. Hyun I, Munsie M, Pera MF, Rivron NC, Rossant J. Toward Guidelines for Research on Human Embryo Models Formed from Stem Cells. *Stem Cell Reports*. 2020 Feb 11;14(2):169-174. doi: 10.1016/j.stemcr.2019.12.008. Epub 2020 Jan 16. PMID: 31951813; PMCID: PMC7015820.

25. Molina Pérez A. Brain death debates: from bioethics to philosophy of science. *F1000Res*. 2022 Feb 16;11:195. doi: 10.12688/f1000research.109184.2. PMID: 35844817; PMCID: PMC9253658.

26. Davies G, Gorman R, Greenhough B, Hobson-West P, Kirk RGW, Message R, Myelnikov D, Palmer A, Roe E, Ashall V, Crudgington B, McGlacken R, Peres S, Skidmore T. Animal research nexus: a new approach to the connections between science, health and animal welfare. *Med Humanit*. 2020 Dec;46(4):499-511. doi: 10.1136/medhum-2019-011778. Epub 2020 Feb 19. PMID: 32075866; PMCID: PMC7786151.

27. Sandgren EP, Streiffer R, Dykema J, Assad N, Moberg J. Assessing undergraduate student and faculty views on animal research: What do they know, whom do they trust, and how much do they care? *PLoS One*. 2019 Oct 24;14(10):e0223375. doi: 10.1371/journal.pone.0223375. PMID: 31647851; PMCID: PMC6812826.

28. Casella C, Capasso E, Terracciano L, Delbon P, Fedeli P, Salzano FA, Policino F, Niola M. Ethical and Legal Issues in Gestational Surrogacy. *Open Med (Wars)*. 2018 Apr 18;13:119-121. doi: 10.1515/med-2018-0019. PMID: 29675478; PMCID: PMC5906626.

29. Mathews DJH, Rabin JT, Quain K, Campbell E, Collyar D, Hlubocky FJ, Isakoff S, Peppercorn J. Secondary Use of Patient Tissue in Cancer Biobanks. *Oncologist*. 2019 Dec;24(12):1577-1583. doi: 10.1634/theoncologist.2018-0376. Epub 2019 Jun 10. PMID: 31182655; PMCID: PMC6975958.

30. Petkov CI, Flecknell P, Murphy K, Basso MA, Mitchell AS, Hartig R, Thompson-Iritani S. Unified ethical principles and an animal research 'Helsinki' declaration as foundations for international collaboration. *Curr Res Neurobiol*. 2022 Nov 2;3:100060. doi: 10.1016/j.crneur.2022.100060. PMID: 36386861; PMCID: PMC9647342.

31. Tomlinson T, De Vries RG, Kim HM, Gordon L, Ryan KA, Krenz CD, Jewell S, Kim SYH. Effect of deliberation on the public's attitudes toward consent policies for biobank research. *Eur J Hum Genet*. 2018 Feb;26(2):176-185. doi: 10.1038/s41431-017-0063-5. Epub 2018 Jan 18. PMID: 29348694; PMCID: PMC5838972.

32. Mathur R, Swaminathan S. National Ethical Guidelines for Biomedical and Health Research Involving Human Participants, 2017: A commentary. *Indian J Med Ethics*. 2018 Jul-Sep;3(3):201-204. doi: 10.20529/IJME.2018.065. PMID: 30211674.

33. Weil CJ. Ethical, Legal, and Policy Issues Surrounding Biospecimen Research Conducted or Supported in the USA. *Biopreserv Biobank*. 2022 Feb 9. doi: 10.1089/bio.2021.0094. Epub ahead of print. PMID: 35138936.

34. Jones BP, Ranaei-Zamani N, Vali S, Williams N, Saso S, Thum MY, Al-

Memar M, Dixon N, Rose G, Testa G, Johannesson L, Yazbek J, Wilkinson S, Richard Smith J. Options for acquiring motherhood in absolute uterine factor infertility; adoption, surrogacy and uterine transplantation. *Obstet Gynaecol.* 2021 Apr;23(2):138-147. doi: 10.1111/tog.12729. Epub 2021 Mar 19. PMID: 34248417; PMCID: PMC8252631.

35. Carroll K, Kroløkke C. Freezing for love: enacting 'responsible' reproductive citizenship through egg freezing. *Cult Health Sex.* 2018 Sep;20(9):992-1005. doi: 10.1080/13691058.2017.1404643. Epub 2017 Nov 29. PMID: 29185876.

36. Daca-Roszak P, Swierniak M, Jaksik R, Tyszkiewicz T, Oczko-Wojciechowska M, Zebracka-Gala J, Jarzab B, Witt M, Zietkiewicz E. Transcriptomic population markers for human population discrimination. *BMC Genet.* 2018 Aug 7;19(1):54. doi: 10.1186/s12863-018-0663-2. PMID: 30086702; PMCID: PMC6081795.

37. Brown MT. The somatic integration definition of the beginning of life. *Bioethics.* 2019 Nov;33(9):1035-1041. doi: 10.1111/bioe.12638. Epub 2019 Aug 26. PMID: 31452225.

38. O'Leary D. Ethical classification of ME/CFS in the United Kingdom. *Bioethics.* 2019 Jul;33(6):716-722. doi: 10.1111/bioe.12559. Epub 2019 Feb 8. PMID: 30734339.

39. Newson AJ, de Lacey S, Dowling DK, Murray S, Sue CM, Thorburn DR, Gillam L, Degeling C. Public attitudes towards novel reproductive technologies: a citizens' jury on mitochondrial donation. *Hum Reprod.* 2019 Apr 1;34(4):751-757. doi: 10.1093/humrep/dez021. PMID: 30865256; PMCID: PMC6443113.

Інформаційні ресурси

1. Великий блог біотетики сьогодні.
<https://bioethicstoday.org/blog/>
2. Американський журнал біоетики:
<https://www.tandfonline.com/toc/uajb20/current>
3. Емпіричний біоетичний журнал:
<https://www.tandfonline.com/toc/uabr21/current>
4. Біотичні центри:
<https://bioethicstoday.org/ethics-centers-departments-programs/>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Поняття та класифікація наукових досліджень.
2. Законодавче забезпечення наукової діяльності.
3. Фундаментальні наукові дослідження: поняття, сутність.
4. Прикладні наукові дослідження: поняття, сутність.
5. Поняття про метод наукового дослідження.

6. Поняття про методологію дослідження.
 7. Класифікація методів наукового дослідження.
 8. Рівні наукового дослідження.
 9. Принципи наукового дослідження.
 10. Етапи наукового дослідження.
 11. Структура державної системи правової охорони інтелектуальної власності?
 12. Назвіть основні об'єкти промислової власності.
 13. В яких джерелах містяться законодавчі норми стосовно регулювання відносин в сфері інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності?
 14. В чому полягає необхідність правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності?
 15. Які основні поняття та ознаки винаходу (корисної моделі)?
 16. Що є об'єктом винаходу (корисної моделі)?
 17. Які об'єкти не можуть бути визнані, як винахід (корисна модель)?
 18. Назвіть основні поняття та ознаки промислового зразка.
 19. Як визначається придатність промислового зразка для набуття права ІВ на нього?
 20. Які основні дії заявника повинен включати процес отримання патенту на винахід?
 21. Назвіть строки дії патенту на винахід та корисну модель.
 22. З якої причини може виникнути дострокове припинення дії патенту?
 23. Які права має власник патенту на винахід?
 24. Особисті немайнові права ІВ? Якою статтею регулюється цей закон?
 25. Якими статтями регулюються правонаступники авторів ІВ?
- Розкрийте сутність цих статей.
26. Якими є обов'язки власника права ІВ на винаходи, корисні моделі?
 27. Назвіть основні ланки набуття прав ІВ на винаходи, корисні моделі.
 28. Як здійснюється оформлення прав ІВ на винаходи і промислові зразки згідно Законів України?
 29. Як здійснюється оформлення прав ІВ на винаходи та корисні моделі в іноземних державах?
 30. Що означають терміни авторське право і суміжні права?
 31. Які є форми охорони авторських прав?
 32. Які строки охорони прав авторів?
 33. Як здійснюється охорона суміжних прав?
 34. Що таке комерціалізація? Її мета та основні способи?
 35. Дайте вичерпне визначення поняттю «Життєвий цикл об'єктів права ІВ».
 36. Які можуть бути порушення прав на винаходи, корисні моделі?
 37. Які можуть бути порушення авторських та суміжних прав?
 38. Яким чином відбувається вирішення спорів у адміністративному порядку?

39. Основні міжнародні організації, що координують сферу інтелектуальної власності.
40. Назвіть задачі і мету ВОІВ.
41. Які функції виконує ВОІВ?
42. Структура патентного пошуку.
43. Умови патентоздатності винаходу.
44. Умови патентоздатності корисної моделі.
45. Умови патентоздатності промислового зразка.
46. Інструменти передачі прав на використання або володіння ОІВ.
47. Види ліцензій.
48. Засоби наукової комунікації.
49. Установи, уповноважені розглядати та випускати наукову продукцію.
50. Установи, уповноважені проводити експертизу та видавати охоронні документи на ОІВ.
51. Дати визначення терміну "медична етика".
52. Які передумови розвитку і становлення медичної біоетики?
53. Яке значення має медична біоетики в роботі лікаря в сучасних умовах?
54. У чому полягають задачі біоетики як науки?
55. Які історичні етапи розвитку медичної біоетики?
56. Які методи, принципи і теорії біомедичної етики?
57. Які норми і правила біоетики в залежності від моральних поглядів, соціально-економічних умов та ін.?
58. Яка суть міжнародних декларацій з питань медичної етики, біоетики (Женевська декларація (1948), Гельсінська (1964) і Токійська (1975) декларації)?
59. Яка роль біоетики в становленні національної системи охорони здоров'я України?
60. Дати визначення терміну "здоровий спосіб життя".
61. Філософське, біологічне й етичне визначення поняття «здоров'я».
62. Визначення терміну «здоров'я» за ВООЗ.
63. Назвіть фактори що впливають на тривалість життя людини.
64. Причини передчасного старіння.
65. Види, методи контрацепції.
66. Природні методи планування сім'ї.
67. Біоетичні, теологічні, наукові, правові, суспільні, політичні погляди на методи планування сім'ї.
68. Медико-етична та правова оцінка штучного аборту. Позиція християнських конфесій.
69. Декларація Всесвітньої медичної асамблеї «Про планування сім'ї».
70. Декларація «Про право жінки на використання контрацепції».
71. Біоетичні аспекти конфліктів між матір'ю, плодом і дитиною.
72. Оцінка соціальних показників штучного переривання вагітності.
73. Право лікаря відмовитись від виконання аборту.

74. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті.
75. Положення та правові нормативи Національних та Міжнародних конвенцій по захисту прав та гідності людини.
76. Конвенція по захисту прав та гідності людини в зв'язку з використанням досягнень біології та медицини.
77. "Конвенція про права людини і біомедицини" (Рада Європи, 1996 р.). "Декларація про політику в галузі забезпечення прав людини в Європі" (Амстердам, 1994).
78. Правовий статус людського плоду в теорії цивільного права.
79. Донорство: історичні етапи, проблеми, погляди.
80. Морально-етичні, правові та технічні труднощі при заборі та даруванні органів.
81. Біоетичні проблеми трансфузіології, донорства, трансплантології.
82. Медико-етичні особливості трансплантології в практиці лікаря-стоматолога.
83. Правові документи, які регламентують розвиток донорства, трансплантології в Україні.
84. Історична та соціальна еволюція поглядів на проблему вмирання, реанімацію та смерть?
85. Назвіть визначення і критерії смерті.
86. Які моральні та правові принципи сучасної інтенсивної терапії та реанімації?
87. Які існують біоетичні особливості паліативного догляду за хворими?
88. Дати морально-етичну та правову оцінку самогубства.
89. Які існують види евтаназії?
90. Які медико-етичні і правові проблеми пасивної та активної евтаназії?
91. Концепція біобезпеки України.
92. Вплив ГМО на організм людини.
93. Біотероризм.
94. Досягнення генної інженерії в сучасній медицині.
95. Види допоміжних репродуктивних технологій.
96. Досягнення генної інженерії в сучасній медицині. Генотерапія.
97. Морально-етична оцінка нових генетичних технологій.
98. Репродуктивне і терапевтичне клонування.
99. Які біоетичні аспекти соціальної медицини?
100. Які біоетичні проблеми соціальної справедливості і соціоетичних зобов'язань?
101. Які особливості біоетичної етики соціальної справедливості і соціальних зобов'язань?
102. Які медико-етичні проблеми в багатонаціональному суспільстві?
103. Які правові проблеми багатонаціонального суспільства?
104. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря.

105. Які існують моделі стосунків між лікарем і пацієнтом?
106. Біоетичні особливості спілкування лікаря і пацієнта.
107. Які існують зв'язки біоетики з деонтологією та медичною психологією?
108. Які принципи правдивості та інформативної згоди між лікарем і пацієнтом?
109. Які особливості деонтології в професійній практиці лікаря?
110. Які біоетичні складові в профілактиці та лікуванні психосоматичної патології в практиці лікаря?
111. Дати визначення терміну "медична етика".
112. Назвіть передумови розвитку і становлення медичної біоетики?
113. Яке значення має медична біоетики в роботі лікаря в сучасних умовах?
114. У чому полягають задачі біоетики як науки?
115. Які історичні етапи розвитку медичної біоетики?
116. Назвіть методи, принципи і теорії біомедичної етики?
117. Які норми і правила біоетики в залежності від моральних поглядів, соціально-економічних умов та ін.?
118. Правовий статус людського плоду в теорії цивільного права.
119. Які біоетичні аспекти науково-дослідної роботи?
120. Які особливості біоетичної експертизи в галузі експериментальних досліджень?
121. Які особливості біоетичної експертизи в галузі клінічної медицини?
122. Біомедична етика проведення випробовувань новітніх медичних технологій та їх впровадження в медичну практику?
123. Яка методологія безпеки лікарських засобів?
124. Сучасна концепція доказової медицини та її засновник Арчі Кокран.
125. Біоетичні комітети, історія створення, методи організації, моделі, права та обов'язки, перспективи діяльності.